

**PROCEDURY BEZPIECZEŃSTWA
W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 16 IM. B. PRUSA
W SIEMIANOWICACH ŚLĄSKICH**

SPIS PROCEDUR:

- 1. Kontakty z rodzicami**
- 2. Wagary**
- 3. Podrabianie podpisów**
- 4. Bójki na terenie szkoły**
- 5. Zastraszanie, wyłudzenie**
- 6. Postępowanie wobec sprawcy czynu karalnego/przestępstwa**
- 7. Postępowanie wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego**
- 8. Palenie papierosów**
- 9. Postępowanie w sytuacji gdy nauczyciel podejrzewa, że na terenie szkoły uczeń znajduje się pod wpływem alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających**
- 10. Postępowanie w sytuacji, gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk**
- 11. Agresywne zachowania ucznia w szkole lub przypadki tzw. fali**
- 12. Sytuacja wypadku ucznia w szkole**
- 13. Procedura postępowania w sytuacji powzięcia podejrzenia o stosowaniu przemocy w rodzinie**
- 14. Procedura postępowania w przypadku prób samobójczych lub samobójstwa ucznia**
- 15. Procedura – ujawnienie przypadku cyberprzemocy**
- 16. Zachowania się uczniów podczas przerw międzylekcyjnych**
- 17. Postępowanie w przypadku uzyskania informacji telefonicznej o zagrożeniu bombowym.**
- 18. Procedury interwencyjne w przypadku zagrożenia atakiem terrorystycznym i wtargnięcia uzbrojonego napastnika do szkoły**
- 19. Procedury postępowania z dzieckiem przewlekle chorym w szkole**
- 20. Procedura dotycząca podawania uczniom leków na terenie szkoły**

Działania w zakresie regulacji funkcjonowania uczniów w Szkole Podstawowej nr 16 im. B. Prusa regulują również następujące dokumenty:

- 1. Strategia działań wychowawczych, zapobiegawczych i interwencyjnych**
- 2. Regulamin Szkoły**
- 3. Regulamin korzystania z szatni szkolnej**
- 4. Regulamin wejścia na teren szkoły**
- 5. Regulamin wycieczek**
- 6. Regulamin korzystania z szafek szkolnych**
- 7. Zasady zachowania punktowego**
- 8. Regulamin pracy biblioteki szkolnej**
- 9. Regulamin świetlicy**
- 10. Regulamin stołówki szkolnej**
- 11. Regulamin ściany wspinaczkowej**
- 12. Regulaminy pracowni przedmiotowych**

CEL PROCEDUR:

Celem wprowadzenia procedur jest zwiększenie bezpieczeństwa uczniów w szkole poprzez usystematyzowanie zasad postępowania wobec uczniów oraz wdrażanie zasad postępowania, warunkujących bezpieczeństwo dziecka. Procedury dotyczą nauczycieli, rodziców/prawnych opiekunów, uczniów, pracowników administracji i obsługi.

PODSTAWA PRAWNA:

- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (tekst jedn.: Dz. U. z 2021 r. poz. 1082)
- ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych,
- ustawa Karta Nauczyciela z 26 stycznia 1982r.,
- ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich z 26 października 1982r.,
- ustawa Kodeks Cywilny z 23 kwietnia 1964r.,
- ustawa Kodeks Karny z dnia 6 czerwca 1997r.,
- ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z 26 października 1982.,
- ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r.,
- obwieszczenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 lipca 2020r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. 2020 poz. 1280)

ZAŁOŻENIA OGÓLNE PROCEDUR:

Podczas nieobecności wychowawcy, nauczyciel podejmuje jego działania.
Działania związane z wezwaniem policji, pogotowia wymagają konsultacji i zgody dyrektora szkoły.

KONTAKTY Z RODZICAMI

Opis sytuacji: Brak kontaktu z rodzicami (nie zgłaszają się na konsultacje, zebrania), ale nie ma żadnych problemów z dzieckiem.

DZIAŁANIA WYCHOWAWCY:

- wpisanie dziecku na dwa tygodnie przed zebraniem podsumowującym informację o zebraniu z prośbą o podpis rodzica,
- wpisanie informacji o zebraniu na e-dzienniku,
- w wypadku, gdy rodzic nie zgłasza się, należy wysłać list polecony z prośbą o spotkanie (wyznaczenie dokładnej daty i godziny spotkania),
- dalszy brak kontaktu - zgłoszenie sprawy pedagogowi.

Opis sytuacji : Brak kontaktu z rodzicami– dziecko ma problemy dydaktyczne lub inne.

DZIAŁANIA WYCHOWAWCY:

- przekazanie telefonicznej prośby o spotkanie z dokładnym ustaleniem terminu,
- wpisanie dziecku do zeszytu oraz poprzez e-dziennik prośby o kontakt z podaniem dokładnej daty i godziny spotkania, poproszenie o podpisanie i ewentualną informację o innych możliwych terminach spotkania,
- w sytuacji, gdy rodzic nie zgłasza się, wysłanie listu poleconego z prośbą o spotkanie (wyznaczenie dokładnej daty i godziny spotkania),

- dalszy brak kontaktu – zgłoszenie sprawy pedagogowi.

DZIAŁANIA PEDAGOGA/PSYCHOLOGA:

- wizyta w domu dziecka, przedstawienie problemów dziecka,
- poinformowanie o konsekwencjach wynikających z danej sytuacji,
- zobligowanie rodzica do wizyty u wychowawcy i do udziału w comiesięcznych konsultacjach (rodzic podpisuje deklaracje)
- dalszy brak kontaktu:
- poinformowanie dyrekcji o podejmowanych działaniach,
- zgłoszenie sprawy do Sądu Rodzinnego w porozumieniu z dyrektorem

WAGARY

Opis sytuacji: uczeń opuszcza dni lekcyjne.

DZIAŁANIA NAUCZYCIELA

- zaznaczenie nieobecności w dokumentacji szkolnej (e-dziennik),
- przekazanie informacji o nieobecności na zajęciach wychowawcy jeśli sytuacja powtarza się,
- uczeń zobowiązany jest do nadrobienia materiału.

DZIAŁANIA WYCHOWAWCY

- spotkanie się z pedagogiem szkolnym i ustalenie sposobu postępowania wobec ucznia.
- spotkanie z rodzicem,
- sporządzenie protokołu ze spotkania

DZIAŁANIA PEDAGOGA/PSYCHOLOGA

- monitorowanie absencji,
- interweniowanie – wezwanie rodziców do szkoły, wizyta w domu – rozmowa z rodzicami,
- współpraca z wychowawcą.

PODRABIANIE PODPISÓW

Opis sytuacji: uczeń podrobił podpis rodziców np. pod ocenami z prac pisemnych i ustnych, informacjami dla rodziców lub uczeń sam napisał usprawiedliwienie nieobecności w szkole i podpisał się za rodziców.

DZIAŁANIA NAUCZYCIELA

- przekazanie informacji rodzicom,
- nauczyciel informuje wychowawcę.

DZIAŁANIA WYCHOWAWCY

- wezwanie rodziców i wyjaśnienie sytuacji,
- sporządzenie notatki ze spotkania,
- wpisanie punktów ujemnych z zachowania,
- konsultacja z pedagogiem/psychologiem.

BÓJKI NA TERENIE SZKOŁY

opis sytuacji: Bójka na terenie szkoły bez obrażeń ciała

DZIAŁANIA NAUCZYCIELA

- interweniuje poprzez rozłączenie uczniów,
- ustala personalia, klasę,
- poucza o poprawności zachowania, przypomina regulamin szkoły,
- zgłasza sprawę wychowawcy klasy.

DZIAŁANIA WYCHOWAWCY

- przeprowadza rozmowę wyjaśniającą sytuację, poucza o poprawności zachowania, przypomina regulamin szkoły,
- wpisuje uwagi do e-dziennika oraz punkty ujemne z zachowania,
- spotyka się z rodzicem, pedagogiem/psychologiem – ustalenie dalszego toku postępowania,
- sporządza protokół ze spotkania.

Opis sytuacji: Bójka na terenie szkoły z obrażeniami ciała

DZIAŁANIA NAUCZYCIELA

- interweniuje poprzez rozłączenie uczniów, wzywa pielęgniarkę (jeśli jest na terenie szkoły),
- natychmiast informuje dyrektora, który może podjąć decyzję o wezwaniu pogotowia (uczeń jest nieprzytomny, krwawi, ma drgawki i jest bardzo agresywny),
- ustala personalia, klasę,
- zgłasza sprawę wychowawcy klasy, jeśli nie ma wychowawcy, podejmuje jego działania.

DZIAŁANIA WYCHOWAWCY

- natychmiastowe wezwanie poszkodowanego i sprawcy (oddzielnie),
- poinformowanie o zdarzeniu rodziców,
konsekwencje dla sprawcy :
- wpisuje uwagę oraz punkty ujemne z zachowania, spotkanie z rodzicem, pedagogiem/psychologiem – ustalenie dalszego toku postępowania,
- sporządzenie protokołu ze spotkania,
- udzielenie ewentualnych wyjaśnień policji.

DZIAŁANIA PEDAGOGA/PSYCHOLOGA

- rozmowa z uczniem, zobligowanie do co najmniej trzech spotkań,
- wezwanie rodziców - ustalenie indywidualnego toku postępowania, sporządzenie protokołu ze spotkania,
- opieka nad uczniem poszkodowanym.

DZIAŁANIA DYREKCJI

- wezwanie policji i pogotowia.

ZASTRASZANIE, WYŁUDZANIE

Opis sytuacji : Zastraszanie słowne kolegów i koleżanek:

DZIAŁANIA OSOBY BĘDĄCEJ ŚWIADKIEM ZDARZENIA:

(lub osoba poinformowana przez poszkodowanego o takim zdarzeniu)

- przekazanie sprawy wychowawcy klasy.

DZIAŁANIA WYCHOWAWCY:

- wychowawca przeprowadza rozmowę z uczniem poszkodowanym mającą na celu wyjaśnienie całego zajścia,
- przeprowadza rozmowę dyscyplinującą ze sprawcą,
- jeżeli zdarzenie ma miejsce po raz pierwszy wychowawca stosuje słowne upomnienie ucznia,
- jeżeli zdarzenie powtarza się, wpisuje się uwagę i punkty ujemne z zachowania, wzywa się do szkoły rodziców,
- spotyka się z rodzicami, pedagogiem/psychologiem w celu ustalenia dalszego toku postępowania,
- sporządza protokół ze spotkania.

Opis sytuacji: Zastraszanie z użyciem siły:

DZIAŁANIA OSOBY BĘDĄCEJ ŚWIADKIEM ZDARZENIA

(lub osoba poinformowana przez poszkodowanego o takim zdarzeniu)

- zapewnia opiekę osobie poszkodowanej (odprowadza do pedagoga),
- informuje wychowawcę.

DZIAŁANIA WYCHOWAWCY:

- wychowawca rozmawia z uczniem i ustala przebieg zajścia,
- wzywa do szkoły rodziców (sprawcy i poszkodowanego) informując o całym zajściu,
- sporządza protokół ze spotkania, który podpisuje uczeń i rodzic,
- jeżeli zdarzenie ma miejsce po raz pierwszy wychowawca wpisuje uwagę oraz punkty ujemne z zachowania,
- jeżeli niepożądane zachowanie się powtarza wychowawca spotyka się z pedagogiem/psychologiem i rodzicem w celu ustalenia dalszego toku postępowania,
- sporządza protokół ze spotkania.

DZIAŁANIA PEDAGOGA/PSYCHOLOGA:

- przeprowadza zajęcia związane z mającymi miejsce wydarzeniami w klasie poszkodowanego sprawcy,
- kontaktuje się z rodzicami sprawcy i poszkodowanego,
- organizuje indywidualne spotkania z uczniem poszkodowanym i sprawcą.

Opis sytuacji: Wyłudzenie pieniędzy lub rzeczy

DZIAŁANIA OSOBY BĘDĄCEJ ŚWIADKIEM ZDARZENIA:

(lub osoba poinformowana przez poszkodowanego o takim zdarzeniu)

- zapewnia opiekę osobie poszkodowanej (odprowadza do pedagoga),
- konfiskuje rzecz będącą przedmiotem wyłudzenia,
- informuje wychowawcę.

DZIAŁANIA WYCHOWAWCY:

- rozmawia z uczniami (sprawca i poszkodowanym) i ustala przebieg zajścia,
- wpisuje uwagę i punkty ujemne z zachowania,
- domaga się zwrócenia wyłudzonej kwoty lub rzeczy,
- zawiadamia rodziców poszkodowanego i sprawcy,
- sporządza protokół ze spotkania,
- informuje pedagoga,

- jeżeli zdarzenie się powtarza wychowawca spotyka się ponownie z rodzicami, pedagogiem/psychologiem i ustala dalszy tok postępowania.

DZIAŁANIA PEDAGOGA/PSYCHOLOGA:

- organizuje indywidualne spotkania a uczniem mające na celu rozwiązanie problemu,
- organizuje indywidualne spotkania z uczniem poszkodowanym i sprawcą.

DZIAŁANIA DYREKTORA SZKOŁY:

- na wniosek wychowawcy klasy dyrektor wzywa rodziców, przeprowadza rozmowę dyscyplinującą, informuje o konsekwencjach,
- decyduje o ewentualnym powiadomieniu policji.

POSTĘPOWANIE WOBEC SPRAWCY CZYNU KARALNEGO/PRZESTĘPSTWA:

(do czynów karalnych zaliczamy m.in. posiadanie noża, meczety lub innego podobnie niebezpiecznego przedmiotu, kradzież lub przywłaszczenie, niszczenie lub uszkodzenie cudzej rzeczy)

- odizolowanie ucznia – sprawcy od rówieśników,
- niezwłocznie powiadomienie dyrektora szkoły, rodziców lub opiekunów ucznia,
- ustalenie okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia,
- niezwłoczne powiadomienie policji w przypadku gdy istnieje taka konieczność - decyduje dyrektor szkoły,
- zabezpieczenie ewentualnych dowodów przestępstwa lub przedmiotów pochodzących z przestępstwa i przekazanie ich policji,
- przeprowadzenie przez pedagoga/psychologa lub wychowawcę zajęć związanych z mającymi miejsce wydarzeniami.

POSTĘPOWANIE WOBEC UCZNIĄ, KTÓRY STAŁ SIĘ OFIARĄ CZYNU KARALNEGO:

- w przypadku ofiary zachowania agresywnego: udzielenie pierwszej pomocy (pomocy przedmedycznej), oraz wezwanie pogotowia ratunkowego,
- niezwłocznego powiadomienia dyrektora szkoły.
- powiadomienia rodziców ucznia o zajściu, aktualnym stanie fizycznym i psychicznym dziecka. W każdym przypadku rodzic powinien odebrać dziecko ze szkoły (w przypadku kradzieży lub przywłaszczenia decyduje rodzic),
- niezwłoczne wezwanie policji w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.

PALENIE PAPIEROSÓW, E-PAPIEROSÓW

Opis sytuacji: Uczeń przyłapany na paleniu papierosów:

DZIAŁANIA OSOBY BĘDĄCEJ ŚWIADKIEM ZDARZENIA:

- prosi o oddanie papierosów,
- zwraca uwagę na niestosowność zachowania,
- informuje wychowawcę,

DZIAŁANIA WYCHOWAWCY:

- rozmawia z uczniem w celu wyjaśnienia zdarzenia,
- wzywa rodziców,

- wpisuje uwagę i punkty ujemne z zachowania,
- sporządza protokół ze spotkania z rodzicami,
- informuje pedagoga szkolnego.

DZIAŁANIA PEDAGOGA/PSYCHOLOGA:

- organizuje pogadanki na temat szkodliwości palenia papierosów organizuje warsztaty profilaktyczne dla całej klasy ,
- kontaktuje się z rodzicami ucznia palącego papierosy,
- ustala indywidualny tok działania,
- palący zobligowany jest do spotkań z pedagogiem.

POSTĘPOWANIE W SYTUACJI, GDY NAUCZYCIEL PODEJRZEWA, ŻE NA TERENIE SZKOŁY UCZEŃ ZNAJDUJE SIĘ POD WPŁYWEM ALKOHOLU, NARKOTYKÓW LUB INNYCH ŚRODKÓW ODURZAJĄCYCH:

- powiadamia o fakcie wychowawcę i dyrektora szkoły,
- odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego,
- stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie (uczeń nie może pozostawać bez opieki)
- wzywa pogotowie ratunkowe,
- zawiadamia o fakcie rodziców lub opiekunów,
- powiadamia policję.
- w przypadku braku współpracy ze strony rodziców lub opiekunów, szkoła powiadamia Sąd Rodzinny,
- pedagog/psycholog lub wychowawca przeprowadza zajęcia związane z mającymi miejsce wydarzeniami.

POSTĘPOWANIE W SYTUACJI, GDY NAUCZYCIEL ZNAJDUJE NA TERENIE SZKOŁY SUBSTANCJĘ PRZYPOMINAJĄCĄ WYGLĄDEM NARKOTYK:

- powiadamia o fakcie dyrektora szkoły i wzywa policję.
- zachowując środki ostrożności zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu policji, próbuje ustalić, do kogo znaleziona substancja należy,
- po przyjeździe policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

AGRESYWNE ZACHOWANIA UCZNIA W SZKOLE LUB PRZYPADKI TZW. FALI

Opis sytuacji: Wystąpienie na terenie szkoły zachowań agresywnych tj. agresji fizycznej i agresji słownej ucznia wobec ucznia lub nauczyciela.

DZIAŁANIA OSÓB ODPOWIEDZIALNYCH:

Procedura postępowania jest uruchamiana przez osobę, która zauważyła przedmiotowe zachowanie lub której je zgłoszono. O stopniu zaawansowania procedury i podejmowanych w niej krokach decyduje: dyrektor placówki, a w przypadku jego nieobecności wicedyrektor lub pedagog szkolny.

Czynnościami realizowanymi w trakcie procedury kieruje dyrektor placówki, wicedyrektor lub osoba przez niego wyznaczona.

1. Agresja fizyczna

- Należy bezzwłocznie podjąć działania mające na celu powstrzymanie i wyeliminowanie tego zjawiska. Obowiązkiem każdego pracownika szkoły, który zaobserwował atak agresji fizycznej lub został o nim poinformowany jest przerwanie tego zachowania. Pracownik szkoły powinien w sposób stanowczy i zdecydowany przekazać uczestnikom agresji, że nie wyraża zgody na takie zachowanie. Należy mówić dobitnie, głośno, stanowczo, używać krótkich komunikatów. W razie potrzeby należy zadbać o uniemożliwienie dalszego kontaktu między uczniami.
- Należy powiadomić pielęgniarkę szkolną (jeśli taka jest w szkole), pedagoga/psychologa i dyrektora szkoły oraz powiadomić wychowawcę/ów oraz rodziców (opiekunów prawnych) agresora i ofiary.
- W przypadku zagrożenia życia (stan nieprzytomny) - pielęgniarka, pedagog/psycholog lub dyrektor szkoły wzywa natychmiast karetkę pogotowia, nawet bez uzyskania zgody rodziców (opiekunów prawnych).
- Opiekę nad uczniem podczas udzielania pomocy medycznej, ale bez możliwości udzielenia zgody na operację, sprawuje osoba wyznaczona przez dyrektora szkoły.
- Decyzję o dalszym leczeniu dziecka podejmują rodzice (opiekunowie prawni) poszkodowanego.
- Pedagog szkolny/psycholog szkolny i wychowawcy klas przeprowadzają rozmowy z rodzicami (opiekunami prawnymi) obydwu stron oraz ze sprawcą i ofiarą. Z rozmów sporządzają notatkę.
- Pedagog/psycholog szkolny powinien udzielić pomocy terapeutycznej ofierze przemocy, wskazać, jak należy rodzić sobie w kontaktach z innymi,
- W przypadku agresji fizycznej poczucia bezpieczeństwa i wsparcia wymagają również świadkowie ataku. Należy przeprowadzić rozmowę ze świadkami przemocy, wyjaśnić im pojęcie agresji, przypomnieć normy i zasady reagowania na przemoc, ustalić działania w podobnych przypadkach.

W przypadku wszczynania kolejnych ataków przez agresora, z widocznymi skutkami pobicia - szkoła kieruje sprawę na Policję, od postępowania której zależą dalsze losy sprawy przemocy. Wobec agresora stosuje się konsekwencje przewidziane w statucie i/lub regulaminie szkoły.

2. Agresja słowna

- Należy bezzwłocznie podjąć działania mające na celu powstrzymanie i wyeliminowanie tego zjawiska
- Należy powiadomić wychowawcę klasy i/lub dyrektora, pedagoga/psychologa.
- Wychowawca (pedagog lub psycholog) przeprowadza rozmowę z uczniem mającą na celu wyjaśnienie okoliczności zdarzenia. Rozmowę z ofiarą i agresorem należy przeprowadzić osobno.
- Wychowawca (pedagog/psycholog) przeprowadza rozmowę ze sprawcą i ofiarą w celu ustalenia okoliczności zdarzenia, ustala wraz ze sprawcą formę zadośćuczynienia.
- O zaistniałym zdarzeniu należy poinformować rodziców/opiekunów prawnych uczestników zdarzenia.
- Pedagog/psycholog szkolny powinien udzielić pomocy terapeutycznej ofierze przemocy, wskazać, jak należy rodzić sobie w kontaktach z innymi,
- W przypadku agresji fizycznej poczucia bezpieczeństwa i wsparcia wymagają również świadkowie ataku. Należy przeprowadzić rozmowę ze świadkami przemocy, wyjaśnić im pojęcie agresji, przypomnieć normy i zasady reagowania na przemoc, ustalić działania w podobnych przypadkach.

- W poważnych przypadkach np. uzyskania informacji o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu lub przestępstwa ściganego na wniosek poszkodowanego powiadamiana jest Policja.
- Wobec ucznia przejawiającego zachowania agresywne stosuje się konsekwencje przewidziane w statucie lub regulaminie szkoły.

SYTUACJA WYPADKU UCZNIĄ W SZKOLE

Opis zdarzenia: Zapewnienie uczniowi poszkodowanemu w wypadku na terenie szkoły należytej opieki i niezbędnej pomocy.

DZIAŁANIA OSÓB ODPOWIEDZIALNYCH:

- dyrektor lub wicedyrektor szkoły, nauczyciel, wychowawca, psycholog, pedagog, pracownicy szkoły.

1. Udzielenie pierwszej pomocy przedmedycznej poszkodowanemu

Pracownik szkoły, który powziął wiadomość o wypadku ucznia niezwłocznie zapewnia poszkodowanemu opiekę, w szczególności sprowadzając fachową pomoc medyczną, a w miarę możliwości udzielając poszkodowanemu pierwszej pomocy. Udzielenie pierwszej pomocy w wypadkach jest prawnym obowiązkiem każdego pracownika szkoły. Jej nieudzielenie, szczególnie w odniesieniu do osoby odpowiedzialnej za bezpieczeństwo ucznia, skutkuje sankcją karną. W sytuacji wypadku ucznia, nauczyciel przerywa lekcję, wyprowadzając uczniów z miejsca zagrożenia, jeżeli miejsce, w którym są lub będą prowadzone zajęcia może stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa uczniów. Pracownik zobowiązany jest do niezwłocznego powiadomienia dyrektora szkoły o sytuacji.

2. Obowiązek powiadomienia i zabezpieczenia miejsca zdarzenia

O każdym wypadku zawiadamia się niezwłocznie: rodziców (opiekunów) poszkodowanego, pracownika służby bezpieczeństwa i higieny pracy, społecznego inspektora pracy, organ prowadzący szkołę lub placówkę oraz radę rodziców.

O wypadku śmiertelnym, ciężkim i zbiorowym zawiadamia się niezwłocznie prokuratora i organ sprawujący nadzór pedagogiczny.

O wypadku, do którego doszło w wyniku zatrucia, zawiadamia się niezwłocznie państwowego inspektora sanitarnego. Zawiadomień dokonuje dyrektor lub upoważniony przez niego pracownik szkoły. Fakt ten powiadamiający dokumentuje wpisem w dzienniku zajęć podając datę i godzinę powiadomienia rodziców / opiekunów prawnych ucznia o wypadku.

Przy lekkich przypadkach (brak wyraźnych obrażeń – np. widoczne tylko lekkie zaczerwienienie, zadrapanie, lekkie skaleczenie), po udzieleniu pierwszej pomocy poszkodowanemu uczniowi, powiadamiający o zdarzeniu ustala z nim: potrzebę wezwania pogotowia ratunkowego lub potrzebę wcześniejszego przyjazdu rodzica i godzinę odbioru dziecka ze szkoły w dniu zdarzenia. Informację o powyższych ustaleniach powiadamiający zamieszcza również w dzienniku zajęć. W każdym trudniejszym przypadku (widoczne obrażenia, urazy, niepokojące objawy) dyrektor lub upoważniona osoba wzywa pogotowie ratunkowe. W przypadku stwierdzenia przez lekarza potrzeby pobytu ucznia w szpitalu, należy zapewnić uczniowi opiekę w drodze do szpitala. Jeżeli wypadek został spowodowany niesprawnością techniczną pomieszczenia lub urządzeń, miejsce wypadku pozostawia się nienaruszone. Dyrektor zabezpiecza je do czasu dokonania oględzin lub wykonania szkicu przez zespół powypadkowy.

Jeżeli wypadek zdarzył się w czasie wyjścia, imprezy organizowanej poza terenem szkoły, wszystkie stosowne decyzje podejmuje opiekun grupy/kierownik wycieczki i odpowiada za nie.

Do czasu rozpoczęcia pracy przez zespół powypadkowy dyrektor zabezpiecza miejsce wypadku w sposób wykluczający dopuszczenie osób niepowołanych. Jeżeli czynności związanych z

zabezpieczeniem miejsca wypadku nie może wykonać dyrektor, wykonuje je upoważniony przez dyrektora pracownik szkoły.

3. Zespół powypadkowy

Dyrektor szkoły powołuje zespół powypadkowy. W jego skład wchodzi pracownik służb bezpieczeństwa i higieny pracy. Jeżeli w składzie zespołu nie może uczestniczyć pracownik służby BHP, w skład zespołu wchodzi dyrektor szkoły. W składzie zespołu może uczestniczyć przedstawiciel organu prowadzącego, organu sprawującego nadzór pedagogiczny lub rady rodziców. Przewodniczącym zespołu jest pracownik odpowiedzialny za BHP w szkole, a jeżeli nie ma go w składzie zespołu – przewodniczącego zespołu spośród pracowników szkoły wyznacza dyrektor.

4. Postępowanie powypadkowe

Zespół powypadkowy:

- przeprowadza postępowanie powypadkowe i sporządza dokumentację powypadkową,
- uzyskuje pisemne oświadczenie nauczyciela, pod opieką którego uczeń przebywał w czasie, gdy zdarzył się wypadek,
- uzyskuje opinię lekarską z opisem doznanych obrażeń i określeniem rodzaju wypadku,
- sporządza protokół powypadkowy nie później niż w ciągu 21 dni od daty zakończenia postępowania powypadkowego protokół powypadkowy podpisują członkowie zespołu oraz dyrektor szkoły.

Przekroczenie 21 dniowego terminu może nastąpić w przypadku, gdy wystąpią uzasadnione przeszkody lub trudności uniemożliwiające sporządzenie protokołu w wyznaczonym terminie. W sprawach spornych rozstrzygające jest stanowisko przewodniczącego zespołu. Członek zespołu, który nie zgadza się ze stanowiskiem przewodniczącego, może złożyć zdanie odrębne, które odnotowuje się w protokole powypadkowym. Protokół powypadkowy podpisują członkowie zespołu oraz dyrektor szkoły. Jeżeli do treści protokołu powypadkowego nie zostały zgłoszone zastrzeżenia przez rodziców ucznia poszkodowanego postępowanie powypadkowe uznaje się za zakończone. Protokół powypadkowy sporządza się w dwóch egzemplarzach dla: poszkodowanego, szkoły, która przechowuje go w dokumentacji powypadkowej wypadku ucznia. Z treścią protokołu powypadkowego i innymi materiałami postępowania powypadkowego zaznajamia się: poszkodowanego pełnoletniego i rodziców (opiekunów) poszkodowanego małoletniego. Jeżeli poszkodowany pełnoletni zmarł lub nie pozwala mu na to stan zdrowia, z materiałami postępowania powypadkowego zaznajamia się jego rodziców (opiekunów). Protokół powypadkowy doręcza się osobom uprawnionym do zaznajomienia się z materiałami postępowania powypadkowego.

5. Składanie zastrzeżeń do protokołu powypadkowego

W ciągu 7 dni od dnia doręczenia protokołu powypadkowego osoby, którym doręczono protokół, mogą złożyć zastrzeżenia do ustaleń protokołu (są o tym informowani przy odbieraniu protokołu). Zastrzeżenia składa się przewodniczącemu zespołu: ustnie i wtedy przewodniczący wpisuje je do protokołu lub na piśmie. Zastrzeżenia mogą dotyczyć w szczególności: niewykorzystania wszystkich środków dowodowych niezbędnych dla ustalenia stanu faktycznego, sprzeczności istotnych ustaleń protokołu z zebrany materiał dowodowy. Zastrzeżenia rozpatruje organ prowadzący szkołę. Po rozpatrzeniu zastrzeżeń organ prowadzący szkołę może: zlecić dotychczasowemu zespołowi wyjaśnienie ustaleń protokołu lub przeprowadzenie określonych czynności dowodowych, powołać nowy zespół celem ponownego przeprowadzenia postępowania powypadkowego.

6. Dokumentacja

Dyrektor szkoły prowadzi rejestr wypadków. Dyrektor wskazuje prawidłowe zachowania i odstępowstwa od niniejszej procedury, informuje o wnioskach i podjętych działaniach profilaktycznych zmierzających do zapobiegania analogicznym wypadkom.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W SYTUACJI POWIĘZIĄCIA PODEJRZENIA O STOSOWANIU PRZEMOCY W RODZINIE

Podstawa prawna:

1. Art. 9d ust 2 - Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2005 r., Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.)
2. Rozporządzenie rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz. U. z 2011 r., Nr 209 poz. 1245)

1. Dyrektor realizując zadania wynikające z rozporządzenia Rady Ministrów z 13 września 2011 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz. U. z 2011 r. nr 209, poz. 1245), wyznacza na terenie szkoły osobę koordynującą działania w tym zakresie (w szczególności pedagoga/ psychologa lub innego nauczyciela).
2. Każdy pracownik szkoły jest zobowiązany do zgłoszenia wychowawcy klasy lub bezpośrednio wskazanej przez dyrektora szkoły osobie, podejrzenia dotyczące stosowania przemocy w rodzinie ucznia (przy zgłoszeniu winna być sporządzona notatka służbowa).
3. Do podstawowych zadań szkoły w ramach procedury należy:
 - a) diagnoza sytuacji i potrzeb osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w tym w szczególności dzieci,
 - b) zapewnienie i zorganizowanie niezwłocznie dostępu do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia ww. osoby,
 - c) udzielanie kompleksowej informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia rodzinie, w tym w formach pomocy świadczonych dzieciom przez instytucje i podmioty w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
4. Wskazana przez dyrektora szkoły osoba (pedagog/psycholog lub inny nauczyciel) przeprowadza z dzieckiem rozmowę wyjaśniającą sytuację i sporządza notatkę z rozmowy.
5. Rozmowę z osobą, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, przeprowadza się w warunkach gwarantujących swobodę wypowiedzi i poszanowanie godności tej osoby oraz zapewniających jej bezpieczeństwo.
6. Następnie wzywa się na rozmowę wyjaśniającą rodzica, opiekuna prawnego, opiekuna faktycznego lub najbliższą dziecku osobę, niepodjezwaną o przemoc, w celu wyjaśnienia sytuacji.
7. Jeżeli osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie wobec dziecka, są rodzice, opiekunowie prawni lub faktyczni, działania z udziałem dziecka przeprowadza się w obecności pełnoletniej osoby najbliższej w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks Karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.), zwanej dalej "osoba najbliższą".
8. Wszczęcie procedury następuje przez wypełnienie przez osobę wskazaną przez dyrektora szkoły w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, formularza "Niebieska Karta - A" (załącznik nr 1 do rozporządzenia).
9. W przypadku braku możliwości wypełnienia formularza "Niebieska Karta - A", z uwagi na nieobecność osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, stan jej zdrowia lub ze względu na zagrożenie jej życia lub zdrowia, wypełnienie formularza "Niebieska Karta - A" następuje niezwłocznie po nawiązaniu bezpośredniego kontaktu z tą osobą lub po ustaniu przyczyny uniemożliwiającej jego wypełnienie.
10. W przypadku, gdy nawiązanie bezpośredniego kontaktu z osobą, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, jest niewykonalne, wypełnienie formularza "Niebieska Karta - A" następuje bez udziału tej osoby.
11. Wszczynając procedurę, należy podjąć współpracę z MOPS, Policją w celu zapewnienia bezpieczeństwa osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.
12. Po wypełnieniu formularza "Niebieska Karta - A" osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, przekazuje się jej "Niebieska Karta - B". Wzór formularza "Niebieska Karta - B" stanowi załącznik nr 2 do rozporządzenia. Jeżeli osobą, co do której istnieje

podejrzanie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, jest dziecko, formularz "Niebieska Karta - B" przekazuje się rodzicowi, opiekunowi prawnemu lub faktycznemu albo osobie, która zgłosiła podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie.

13. Formularza "Niebieska Karta - B" nie przekazuje się osobie, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie.
14. Przekazanie wypełnionego formularza "Niebieska Karta - A" do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego następuje niezwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni od dnia wszczęcia procedury.
15. Kopię wypełnionego formularza "Niebieska Karta - A" pozostawia się u wszczynającego procedurę (osoby wskazanej przez dyrektora szkoły).
16. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego.
17. Jeżeli w trakcie działań podejmowanych w ramach procedury, zachodzi podejrzenie, że osoba, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, dopuściła się po raz kolejny stosowania przemocy w rodzinie, wypełnia się formularz "Niebieska Karta - A" w zakresie niezbędnym do udokumentowania nowego zdarzenia i przesyła go do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego.

Procedura postępowania w przypadku prób samobójczych

lub samobójstwa ucznia

Każdy pracownik Szkoły Podstawowej nr 16 im. B. Prusa w Siemianowicach Śląskich ma obowiązek zareagowania na jakikolwiek sygnał o ryzyku zachowania autodestrukcyjnego u ucznia. W przypadku zaobserwowania lub powzięcia informacji, że uczeń planuje podjąć lub podjął próbę samobójczą każdy pracownik powinien niezwłocznie poinformować o tym dyrektora szkoły.

1. Postępowanie w przypadku stwierdzenia występowania u ucznia czynników wskazujących na ryzyko zachowań samobójczych.

O wysokim ryzyku zachowań samobójczych świadczyć może wystąpienie przynajmniej jednego z poniższych czynników:

- myśli i nasilone tendencje samobójcze,
- opracowany plan popełnienia samobójstwa,
- zaburzenia psychiczne,
- poczucie braku nadziei,
- dostęp do śmiertelnych środków,
- brak podania powodów aby żyć,
- impulsywność reakcji, niepokój.

Po zdiagnozowaniu sytuacji zagrożenia, wychowawca, pedagog i psycholog szkolny podejmują natychmiastowe działania interwencyjne mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa:

- przebywanie z uczniem, niezwłoczne wezwanie pogotowia w celu doprowadzenia do konsultacji specjalistycznej,
- spotkanie z rodzicami/opiekunami prawnymi i zobowiązanie rodziców do pójścia do lekarza czy innego profesjonalisty zajmującego się zdrowiem psychicznym,
- sporządzenie protokołu ze spotkania z rodzicem/opiekunem prawnym,
- regularne spotkania i monitorowanie zagrożenia po konsultacji / hospitalizacji.

2. Postępowanie w przypadku powzięcia informacji, że uczeń zamierza popełnić samobójstwo (informacja od samego ucznia, kolegów, rodziny, osób postronnych)

Po zdiagnozowaniu sytuacji zagrożenia wychowawca, pedagog i psycholog szkolny oraz dyrektor szkoły podejmują następujące działania:

- nie pozostawiają ucznia samego, próbują przeprowadzić go w ustronne, bezpieczne miejsce - udzielenie wsparcia emocjonalnego podczas rozmowy,
- spotkanie z rodzicami/opiekunami prawnymi i zobowiązanie rodziców do pójścia do lekarza czy innego profesjonalisty zajmującego się zdrowiem psychicznym,
- sporządzenie protokołu ze spotkania z rodzicem/opiekunem prawnym,
- regularne spotkania i monitorowanie zagrożenia.

3. Postępowanie w przypadku powzięcia informacji, że uczeń podjął próbę samobójczą.

Po powzięciu informacji, że uczeń podjął próbę samobójczą dyrektor szkoły, wychowawca, pedagog i psycholog szkolny podejmują następujące działania:

- zadbać o bezpieczeństwo ucznia. Nie pozostawić ucznia samego.
- powiadomić dyrektora.
- wezwać pomoc(pogotowie, policja).

- powiadomić rodziców ucznia.

4. Postępowanie w przypadku śmierci samobójczej ucznia.

- w przypadku śmierci ucznia w wyniku samobójstwa dyrektor szkoły informuje organ prowadzący i nadzorujący szkołę o zaistniałej sytuacji,
- pedagog i psycholog szkolny oraz wychowawcy udzielają pomocy psychologiczno-pedagogicznej innym uczniom szkoły,
- wychowawcy klas przekazują wiadomość na forum swoich klas (należy unikać przekazywania informacji na forum szkoły). Komunikat ogranicza się do absolutnego minimum, unikając sensacyjnego rozgłosu. Nie wspominać ani nie opisywać metody samobójstwa oraz miejsca, w którym je popełniono. Należy unikać gloryfikowania ucznia. Należy położyć nacisk na żałobę po śmierci, cierpienie u ludzi z najbliższego otoczenia (konsekwencje dla osób, które pozostały),
- przekazanie informacji o dostępnej pomocy – lista dostępnych placówek z aktualnymi adresami i numerami telefonów oraz telefonów zaufania.

PROCEDURA – UJAWNIENIE PRZYPADKU CYBERPRZEMOCY

Niezależnie od tego, kto zgłasza przypadek cyberprzemocy, procedura interwencyjna powinna obejmować:

- udzielenie wsparcia ofierze przemocy;
- zabezpieczenie dowodów i ustalenie okoliczności zdarzenia;
- wyciągnięcie konsekwencji wobec sprawcy przemocy oraz praca nad zmianą postawy ucznia.

Ustalenie okoliczności zdarzenia Wszystkie przypadki przemocy, a więc także przemocy z wykorzystaniem mediów elektronicznych, powinny zostać właściwie zbadane, zarejestrowane i udokumentowane.

1. Jeśli wiedzę o zajściu posiada nauczyciel nie będący wychowawcą, powinien przekazać informację wychowawcy klasy, który informuje o fakcie pedagoga szkolnego i dyrektora.
2. Pedagog szkolny i dyrektor wspólnie z wychowawcą powinni dokonać analizy zdarzenia i zaplanować dalsze postępowanie.
3. Do zadań szkoły należy także ustalenie okoliczności zdarzenia i ewentualnych świadków.
4. Warto zadbać o udział nauczyciela informatyki w procedurze interwencyjnej, szczególnie na etapie zabezpieczania dowodów i ustalania tożsamości sprawcy cyberprzemocy.

Zabezpieczenie dowodów

1. Wszelkie dowody cyberprzemocy powinny zostać zabezpieczone i zarejestrowane. Należy zanotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz, jeśli to możliwe, dane nadawcy (nazwę użytkownika, adres e-mail, numer telefonu komórkowego, itp.) lub adres strony www, na której pojawiły się szkodliwe treści czy profil.
2. Takie zabezpieczenie dowodów nie tylko ułatwi dalsze postępowanie dostawcy usługi (odnalezienie sprawcy, usunięcie szkodliwych treści z serwisu), ale również stanowi materiał, z którym powinny się zapoznać wszystkie zaangażowane w sprawę osoby: dyrektor i pedagog szkolny, rodzice, a wreszcie policja, jeśli doszło do złamania prawa.
3. Na etapie zabezpieczania dowodów cyberprzemocy, jak również identyfikacji sprawcy warto korzystać z pomocy nauczyciela informatyki. (Gdy ustalenie sprawcy nie jest możliwe, należy skontaktować się z dostawcą usługi w celu usunięcia z Sieci kompromitujących lub krzywdzących materiałów. Do podjęcia takiego działania zobowiązuje administratora serwisu art. 14 Ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną.)

Działania wobec sprawcy przemocy.

W przypadku, gdy sprawca cyberprzemocy jest znany i jest on uczniem szkoły, pedagog szkolny pełniący w szkole rolę koordynatora działań wychowawczych wobec uczniów wymagających szczególnej uwagi, powinien podjąć dalsze działania:

- 1) Rozmowa z uczniem-sprawcą przemocy o jego zachowaniu:
 - celem rozmowy powinno być ustalenie okoliczności zajścia, wspólne zastanowienie się nad jego przyczynami i poszukanie rozwiązania sytuacji konfliktowej;
 - sprawca powinien otrzymać jasny i zdecydowany komunikat o tym, że szkoła nie akceptuje żadnych form przemocy;
 - należy omówić z uczniem skutki jego postępowania i poinformować o konsekwencjach regulaminowych, które zostaną wobec niego zastosowane;
 - sprawca powinien zostać zobowiązany do zaprzestania swojego działania i usunięcia z Sieci szkodliwych materiałów;
 - ważnym elementem rozmowy jest też określenie sposobów zadośćuczynienia wobec ofiary cyberprzemocy;
 - jeśli w zdarzeniu brała udział większa grupa uczniów, należy rozmawiać z każdym z nich z osobna, zaczynając od lidera grupy;

- nie należy konfrontować sprawcy i ofiary cyberprzemocy.
- 2) Powiadomienie rodziców sprawcy i omówienie z nimi zachowania dziecka:
- rodzice sprawcy powinni zostać poinformowani o przebiegu zdarzenia i zapoznani z materiałem dowodowym, a także z decyzją w sprawie dalszego postępowania i podjętych przez szkołę środków dyscyplinarnych wobec ich dziecka;
 - w miarę możliwości należy starać się pozyskać rodziców do współpracy i ustalić jej zasady;
 - warto wspólnie z rodzicami opracować projekt kontraktu dla dziecka, określającego zobowiązania ucznia, rodziców i przedstawiciela szkoły oraz konsekwencje nieprzestrzegania przyjętych wymagań i terminy realizacji zadań zawartych w umowie.
- 3) Objęcie sprawcy opieką psychologiczno-pedagogiczną:
- praca ze sprawcą powinna zmierzać w kierunku pomocy uczniowi w zrozumieniu konsekwencji swojego zachowania, w zmianie postawy i postępowania ucznia, w tym sposobu korzystania z nowych technologii.
 - jeśli szkoła posiada odpowiednie warunki, pomoc psychologiczna może być udzielona sprawcy na terenie szkoły;
 - w uzasadnionym przypadku można w toku interwencji zaproponować uczniowi (za zgodą rodziców) skierowanie do specjalistycznej placówki i udział w programie terapeutycznym.

Działania wobec ofiary cyberprzemocy

1. Wsparcie psychiczne Podczas rozmowy z uczniem – ofiarą cyberprzemocy:
 - Zapewnij go, że dobrze zrobił, mówiąc Ci o tym, co się stało.
 - Powiedz, że widzisz i rozumiesz, że jest mu trudno ujawnić to, co go spotkało.
 - Powiedz mu, że nikt nie ma prawa tak się zachowywać wobec niego.
 - Zapewnij go, że szkoła nie toleruje żadnej formy przemocy i że postarasz się mu pomóc, uruchamiając odpowiednie procedury interwencyjne.
 - Bądź uważny na pozawerbalne przejawy uczuć dziecka – zażenowanie, skrępowanie, wstyd, lęk, przerażenie, smutek, poczucie winy.
2. Porada poradź uczniowi, aby:
 - Nie utrzymywał kontaktu ze sprawcą, nie odpowiadał na maile, telefony, itp.
 - Nie kasował dowodów: e-maili, SMS-ów, MMS-ów, zdjęć, filmów i przedstawił je Tobie lub innej osobie dorosłej.
 - Zastanowił się nad zmianą swoich danych kontaktowych w komunikatorach, zmianą adresu e-mail, numeru telefonu komórkowego, itp.
 - Jeśli korzysta z komunikatora, to ustawił go tak, żeby nikt spoza listy kontaktów nie mógł się z nim kontaktować.
3. Monitoring
 - Po zakończeniu interwencji warto monitorować sytuację ucznia sprawdzając, czy nie są wobec niego podejmowane dalsze działania przemocowe bądź odwetowe ze strony sprawcy.
 - Rodzice dziecka będącego ofiarą cyberprzemocy powinni być poinformowani o problemie i otrzymać wsparcie i pomoc ze strony szkoły. W rozmowie z nimi pedagog lub wychowawca przedstawiają kroki, jakie zostały podjęte w celu wyjaśnienia zajścia oraz zapewnienia bezpieczeństwa poszkodowanemu uczniowi, a także, jeśli to wskazane, zaproponować rodzicom i dziecku pomoc specjalisty (psychologa, pedagoga).

Ochrona świadków zgłaszających zdarzenie

1. Ważne jest, by w wyniku interwencji nie narazić ich na zemstę i groźby ze strony sprawcy. Osoba, której uczeń zaufał, informując o jakimkolwiek akcie przemocy, a więc także cyberprzemocy, ma obowiązek postępować tak, by swoim zachowaniem i działaniem nie narazić świadka zgłaszającego problem.
2. Postępowanie interwencyjne wymaga od wyjaśniającego sprawę dyskrecji i poufnego postępowania. Występowaniu w roli świadka często towarzyszą dramatyczne przeżycia – uczniowie boją się, że sami również mogą stać się obiektem prześladowań, obawiają się etykiety „donosiciela”. Wobec takiego ucznia pedagog powinien wzbudzić swoim zachowaniem zaufanie oraz poczucie bezpieczeństwa, wykazać zrozumienie i empatię.
3. Niedopuszczalne jest konfrontowanie świadka ze sprawcą, jako metoda wyjaśniania sprawy, czy ostentacyjne wywoływanie go z lekcji celem złożenia zeznań, ze względu na bezpieczeństwo i nie narażanie go na odwet ze strony agresora. Niezadbanie o tego rodzaju podstawowe zasady bezpieczeństwa może sprawić, że następnym razem uczeń nie podejmie działań na rzecz obrony słabszych i pokrzywdzonych i nie zgłosi zagrażającego zdarzenia.

Jak zachować się wobec świadka zgłaszającego cyberprzemoc:

1. Powiedz, że dobrze zrobił, zgłaszając fakt przemocy.
2. Powiedz, że wymagało to od niego wiele odwagi.
3. Zapewnij o swojej dyskrecji.
4. Nie ujawniaj jego danych, jeśli nie jest to konieczne (np. gdy sprawa została zgłoszona na policję).
5. Pod żadnym pozorem nie konfrontuj go ze sprawcą.
6. Zadbaj o jego bezpieczeństwo, nie upubliczniając jego udziału w sprawie.

Sporządzenie dokumentacji z zajęcia

1. Pedagog szkolny zobowiązany jest do sporządzenia notatki służbowej z rozmów ze sprawcą, poszkodowanym, ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia. Dokument powinien zawierać datę i miejsce rozmowy, personalia osób biorących w niej udział i opis ustalonego przebiegu wydarzeń.
2. Jeśli rozmowa przebiegała w obecności świadka (np. wychowawcy) powinien on podpisać notatkę po jej sporządzeniu.
3. Jeśli zostały zabezpieczone dowody cyberprzemocy, należy je również włączyć do dokumentacji pedagogicznej (wydruki, opis, itp.).
4. Powiadomienie sądu rodzinnego i policji Wiele przypadków cyberprzemocy nie wymaga powiadamiania sądu rodzinnego czy policji i powinno być rozwiązywane przy użyciu dostępnych szkole środków wychowawczych. Istnieją jednak sytuacje, gdy konieczne staje się zgłoszenie sprawy do sądu rodzinnego.
5. Jeśli rodzice sprawcy cyberprzemocy odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a uczeń nie zaniechał dotychczasowego postępowania dyrektor szkoły powinien pisemnie powiadomić o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny, szczególnie jeśli do szkoły napływają informacje o innych przejawach demoralizacji dziecka.
6. Podobnie, w sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki wychowawcze (rozmowa z rodzicami, konsekwencje regulaminowe wobec ucznia, spotkania z pedagogiem, itp.), a ich zastosowanie nie przynosi pożądanych rezultatów, dyrektor powinien zwrócić się do sądu rodzinnego z zawiadomieniem o podjęcie odpowiednich środków wynikających z ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich.
7. W przypadku szczególnie drastycznych aktów agresji z naruszeniem prawa, dyrektor szkoły zobowiązany jest zgłosić te fakty policji. Poważne przypadki cyberprzemocy, przebiegające z

naruszeniem prawa (np. groźby karalne, propozycje seksualne, publikowanie nielegalnych treści, itp.) powinny bezwzględnie zostać zgłoszone na policję. Zgłoszenia dokonuje dyrektor szkoły.

ZACHOWANIE SIĘ UCZNIÓW PODCZAS PRZERW MIĘDZYLEKCYJNYCH

1. Podczas przerw uczniowie zachowują się według norm powszechnie akceptowanych, stosują się do poleceń nauczycieli dyżurujących. Na zachowania agresywne koleżanek i kolegów odpowiednio reagują.
2. Nie wolno: otwierać okien na korytarzach i w toaletach, biegać wewnątrz budynku szkolnego, siadać na parapetach okiennych.
3. Uczniowie przebywają na tej kondygnacji, na której będzie odbywać się następna lekcja.
4. Teczki i plecaki uczniów mają być ustawione równo przy ścianie pod klasą, w której odbędzie się lekcja.
5. Uczniom nie wolno przebywać w czasie lekcji na korytarzach szkolnych.
6. Na dźwięk dzwonka uczniowie ustawiają się parami przed klasą.
7. W czasie przerw międzylekcyjnych nie wolno uczniom przebywać w salach lekcyjnych.
8. Podczas przerw, w budynku szkolnym kategorycznie zabronione jest bieganie i granie w piłkę oraz prowadzenie zabaw, które mogą stanowić zagrożenie dla życia lub zdrowia uczniów.
9. Uczniom zabrania się w czasie przerw wychodzenia poza teren szkoły .
10. W toaletach i na korytarzach szkolnych należy zachowywać czystość. Za wyrządzone szkody w w/w miejscach odpowiedzialność materialną ponoszą rodzice (prawni opiekunowie).
11. Z toalet uczniowie korzystają tylko i wyłącznie w sprawach związanych z higieną i potrzebami fizjologicznymi.
12. Za złamanie regulaminu uczeń ponosi karę przewidzianą w Statucie Szkoły.

PROCEDURY INTERWENCYJNE W PRZYPADKU ZAGROŻENIA ATAKIEM TERRORYSTYCZNYM I WTARGNIĘCIA UZBROJONEGO NAPASTNIKA DO SZKOŁY

Ogólne zasady postępowania:

1. W przypadku zauważenia niepokojących sytuacji, które mogą świadczyć o zagrożeniu (nietyczne zachowania osób nieadekwatne do sytuacji i okoliczności; teczki, paczki, pakunki pozostawione bez opieki; podejrzany wygląd lub zawartość otrzymanej przesyłki; samochody, zwłaszcza dostawcze, pozostawione w nietycznych miejscach) należy:
 - a) powiadomić Dyrektora/wicedyrektora Szkoły lub jeśli nie ma takiej możliwości bezpośrednio służby ratownicze,
 - b) zgłosić ten fakt na numer alarmowych 112,
 - c) powiadomić Policję lub Straż Pożarną.
2. W przypadku jakichkolwiek podejrzeń wskazujących na możliwość wystąpienia zagrożenia atakiem terrorystycznym (podłożenia ładunku wybuchowego w pomieszczeniu, otrzymania podejrzanej przesyłki – zdeformowanej, tłustej, z wystającymi kabelkami itp., zauważenia podejznanego pakunku, podłożenia ładunku wybuchowego w samochodzie) należy bezwzględnie zgłosić ten fakt:

- a) na numer alarmowy 112,
 - b) na numer alarmowy Policji 997,
 - c) powiadomić Dyrektora Szkoły
3. W przypadku uzyskania nawet niepotwierdzonej informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego w obiekcie użyteczności publicznej, jakim jest szkoła należy natychmiast:
- a) zadzwonić na numer alarmowy 112,
 - b) powiadomić Policję.
4. Zgłaszając informację o zagrożeniu należy podać następujące dane:
- a) adres szkoły/miejsca, którego zdarzenie dotyczy,
 - b) swoje imię, nazwisko i numer telefonu,
 - c) okoliczności zdarzenia (możliwie dokładny opis miejsca i podejrzanych osób, przedmiotów i/lub zjawisk, np. pojawiające się nagle u wielu osób podrażnienia oczu i dróg oddechowych, dziwny zapach itp..
5. W żadnym wypadku nie należy:
- a) rozpowszechniać informacji o podejrzeniu/zagrożeniu, aby nie powodować paniki,
 - b) nie próbować obezwładniać podejrzanych osób (należy je dyskretnie obserwować i starać się zapamiętać jak najwięcej szczegółów dotyczących ich wyglądu i zachowania, aby móc te informacje przekazać odpowiednim służbom).
6. W przypadku stwierdzenia:
- a) podłożenia ładunku wybuchowego - należy jak najszybciej oddalić się z miejsca zagrożonego wybuchem i zadzwonić na numer alarmowy 112 lub na Policję,
 - b) otrzymania podejrzanej przesyłki - należy położyć ją na gładkiej powierzchni i oddalić się na odległość minimum 10 m, przesyłki nie wolno ścisnąć ani deformować,
 - c) zauważenia podejznanego pakunku - nie należy go dotykać, przesuwać ani podnosić,
 - d) podłożenia ładunku wybuchowego w samochodzie - należy jak najszybciej oddalić się z miejsca zagrożonego wybuchem.
7. Zalecane środki ostrożności:
- a) nie przyjmować od obcych żadnych pakunków,
 - b) nie pozostawiać swoich rzeczy/bagażu bez opieki,
 - c) pamiętać, że każdy przedmiot, z którego wystają przewody, wydobywa się gaz, płyn, zapach, dźwięk, wysypuje się proszek, albo został pozostawiony (co widzieliśmy) przez szybko oddalającą się osobę, wrzucony do pomieszczenia lub pojazdu powinien być uznany za podejrzany,
 - d) podejrzanych pakunków nie wolno dotykać ani tym bardziej przemieszczać,
 - e) w pobliżu podejrzanych pakunków nie używamy telefonów komórkowych, odbiorników fal radiowych i tym podobnych urządzeń, które mogą stać się zapalnikami urządzenia wybuchowego,
 - f) w każdej sytuacji starać się zachować spokój, nie wpadać w panikę i nie wywoływać paniki.

Zasady postępowania w sytuacji zagrożenia incydem bombowym.

1. Informacji o zagrożeniu incydem bombowym (uzyskanych z jakiegokolwiek źródła) nigdy nie wolno lekceważyć.

2. Po uzyskaniu informacji o zagrożeniu incydem bombowym bezzwłocznie należy o tym fakcie powiadomić Dyrektora Szkoły lub jeśli nie ma takiej możliwości - bezpośrednio służby ratownicze (numer alarmowy 112 lub bezpośrednio Policję).
3. Dyrektor Szkoły lub inna upoważniona do tego osoba uruchamia ustalony na wypadek ataku bombowego w szkole sygnał alarmowy i powiadamia odpowiednie służby (numer alarmowy 112 lub bezpośrednio Policję).
4. Po usłyszeniu alarmu lub uzyskaniu informacji o ładunku wybuchowym, jeśli dokładnie wiadomo, gdzie ten ładunek się znajduje, należy jak najszybciej oddalić się ze strefy zagrożonej wybuchem.
5. Do czasu przyjazdu Policji lub innych służb ratowniczych Dyrektor Szkoły i/lub upoważnione do tego osoby starają się w miarę istniejących możliwości zabezpieczyć zagrożone miejsca, zachowując elementarne środki ostrożności, tak, aby nie narażać siebie i innych osób.
6. W przypadku incydem bombowego, przy braku konkretnej informacji o miejscu podłożenia bomby, wszyscy pracownicy szkoły powinni sprawdzić swoje miejsca pracy i ich bezpośrednie otoczenie w celu odnalezienia przedmiotów nieznanego pochodzenia (należy pamiętać, że podejrzanych przedmiotów nie wolno dotykać).
7. Dyrektor Szkoły zarządza ewakuację i wskazuje osoby odpowiedzialne za kierowanie akcją ewakuacyjną do czasu przyjazdu Policji lub innych służb ratowniczych.
8. Po ogłoszeniu alarmu i zarządzeniu ewakuacji należy niezwłocznie udać się do wyjścia wskazanego przez osobę/osoby wyznaczone przez Dyrektora Szkoły do kierowania akcją ewakuacyjną.
9. Niezależnie od uruchomienia ustalonego na wypadek ataku bombowego w szkole sygnału alarmowego, osoby, które uzyskały wiedzę o obecności na terenie szkoły ładunku wybuchowego w miarę możliwości informują o tym fakcie wszystkich (lub jak największą ilość osób) przebywających w pobliżu miejsca zagrożenia, jednocześnie starając się nie wzbudzać paniki.
10. Po przybyciu Policji lub innych służb ratowniczych, to funkcjonariusze tych służb przejmują kierowanie akcją ewakuacyjną i/lub ratunkową i należy bezwzględnie wykonywać ich polecenia.

Zasady postępowania w sytuacji wtargnięcia na teren szkoły uzbrojonego napastnika/terrorysty.

1. Osoba, która zauważy/uzyska informację o obecności na terenie szkoły uzbrojonego napastnika, jeśli ma taką możliwość:
 - a) uruchamia alarm (rodzaj sygnału alarmu jest znany wszystkim uczniom, nauczycielom i pracownikom szkoły) w miejscu najbliższym miejsca, w którym znajduje się świadek wtargnięcia napastnika,
 - b) zawiadamia 112 lub Policję,
 - c) zawiadamia Dyrektora Szkoły, pracowników sekretariatu lub inny pracowników szkoły, tak, aby nie wzbudzać paniki.
 - d) po usłyszeniu sygnału alarmowego oznajmającego atak napastnika (strzały, wybijane szyby, krzyki itp.) należy:
 - zachować absolutną ciszę,
 - nie próbować uciekać ani walczyć,
 - pozostać w pomieszczeniu, w którym dotarła do nas informacja (alarm) o ataku,

- zamknąć drzwi wejściowe do pomieszczenia od wewnątrz i je zabarykadować (szafkami, stołami, krzesłami itp.),
 - odsunąć się od drzwi i okien, tak aby nie pozostawać na linii ewentualnego strzału,
 - położyć się na podłodze i czekać na przyjazd Policji,
 - jeśli to możliwe – jednocześnie zawiadomić Policję lub 112 podając jak najwięcej szczegółów, dotyczących zdarzenia.
2. Po przybyciu Policji lub innych służb ratowniczych, to funkcjonariusze tych służb przejmują kierowanie akcją ewakuacyjną i/lub ratunkową i należy bezwzględnie wykonywać ich polecenia.

Zasady postępowania w sytuacji zakładniczej/zachowania się wobec terrorysty (napastnika).

1. Nie uciekać!
2. Nie stawiać oporu!
3. Nie walczyć!
4. Jeśli to możliwe starać się unikać dłuższego kontaktu wzrokowego z terrorystą.
5. Nie odwracać się tyłem do terrorysty.
6. Wykonywać polecenia terrorysty, nie dyskutować, przemyśleć swoje odpowiedzi. Starać się nie zwracać na siebie uwagi (nie zadawać terrorysty zbyt wielu pytań, nie obrażać, nie prowokować itp.).
7. Zachować spokój.
8. Zawsze pytać o pozwolenie, np. na pójście do toalety, wstanie, otwarcie torby, zażycie leków itp.).
9. Spełniać żądania terrorystów (np. oddać przedmioty osobiste, dokumenty itp.).
10. Jeśli to możliwe usunąć/wyrzucić niepostrzeżenie oznaki zajmowanej pozycji zawodowej (np. identyfikatory), które mogłyby powodować agresję terrorysty.
11. Pamiętać, że wśród zakładników może znajdować się współpracownik terrorysty.
12. Staraj się zapamiętać jak najwięcej szczegółów dotyczących napastników/porywaczy, terrorystów i otoczenia.

Zasady postępowania w trakcie operacji antyterrorystycznej.

1. Nie uciekać z miejsca zdarzenia, nie wykonywać gwałtownych ruchów, żeby nie zostać uznanym za terrorystę.
2. Położyć się na podłodze, znaleźć najbliższą osłonę (krzesło, biurko, szafa itp.), trzymać ręce z otwartymi dłońmi najlepiej na wysokości głowy.
3. Nie próbować pomagać, nie atakować terrorystów.
4. Słuchać poleceń i instrukcji grupy antyterrorystycznej, poddać się jej działaniu nawet jeśli będzie gwałtowne.
5. Nie zadawać pytań, nie dyskutować.
6. Nie wolno trzeć oczu w przypadku użycia przez Policję granatów łzawiących.
7. Po wydaniu polecenia wyjścia – jak najszybciej opuścić pomieszczenie, nie zatrzymywać się (np. w celu zabrania rzeczy osobistych).

8. Odpowiadać na wszystkie pytania funkcjonariuszy, które mają potwierdzić naszą tożsamość i wykluczyć nas z grona podejrzanych (terrorystów, współpracowników terrorystów).
9. Starać się zachować spokój, nie panikować w czasie akcji antyterrorystycznej.
10. Pamiętać, że wszystkie czynności prowadzone przez grupę antyterrorystyczną, podejmowane są dla naszego bezpieczeństwa.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA Z DZIECKIEM PRZEWLEKLE CHORYM W SZKOLE

Opracowano na podstawie publikacji: Ośrodka Rozwoju Edukacji, Ministerstwa Edukacji Narodowej, Ministerstwa Zdrowia, Pełnomocnika Rządu do Spraw Równego Traktowania – „One są wśród nas”.

W sytuacji, gdy w szkole jest uczeń przewlekle chory, nauczyciel powinien:

1. Pozyskać od rodziców (opiekunów prawnych) ucznia szczegółowe informacje na temat jego choroby oraz wynikających z niej ograniczeń w funkcjonowaniu;
2. Zorganizować szkolenie kadry pedagogicznej i pozostałych pracowników szkoły w zakresie postępowania z chorym dzieckiem na co dzień oraz w sytuacji zaostrzenia objawów czy ataku choroby;
3. W porozumieniu z pielęgniarką lub lekarzem, wspólnie z pracownikami szkoły opracować procedury postępowania w stosunku do każdego chorego ucznia, zarówno na co dzień, jak i w przypadku zaostrzenia objawów czy ataku choroby.
Procedury te mogą uwzględniać m.in. przypominanie lub pomoc w przyjmowaniu leków, wykonywaniu pomiarów poziomu cukru, regularnym przyjmowaniu posiłków, sposób reagowania itp. Powinny też określać formy stałej współpracy z rodzicami (opiekunami) tego dziecka oraz zobowiązanie wszystkich pracowników placówki do bezwzględnego ich stosowania;
4. Wspólnie z nauczycielami i specjalistami zatrudnionymi w szkole dostosować formy pracy dydaktycznej, dobór treści i metod oraz organizację nauczania do możliwości psychofizycznych tego ucznia, a także objąć go różnymi formami pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
5. W przypadku nasilenia choroby u dziecka podczas pobytu w szkole dyrektor lub nauczyciel niezwłocznie informuje o zaistniałej sytuacji rodziców lub prawnych opiekunów.

Dziecko z astmą

Astma oskrzelowa jest najczęstszą przewlekłą chorobą układu oddechowego u dzieci. Istotą astmy jest przewlekły proces zapalny toczący się w drogach oddechowych, który prowadzi do zwiększonej skłonności do reagowania skurczem na różne bodźce i pojawienia się objawów choroby.

OBJAWY Jednym z podstawowych objawów jest duszność jako subiektywne uczucie braku powietrza spowodowane trudnościami w jego swobodnym przechodzeniu przez zwężone drogi oddechowe. Gdy duszność jest bardzo nasilona możemy zauważyć, że usta dziecka a także inne części ciała są zasinione. Konsekwencją zwężenia oskrzeli jest pojawienie się świszczącego oddechu. Częstym objawem astmy oskrzelowej jest kaszel. Najczęściej jest to kaszel suchy, napadowy, bardzo męczący.

PRZYCZYNY ATAKU Zaostrzenie astmy może być wywołane przez: kontakt z alergenami, na które uczulone jest dziecko, kontakt z substancjami drażniącymi drogi oddechowe, wysiłek fizyczny, zimne powietrze, dym tytoniowy, infekcje.

POSTĘPOWANIE:

1. W przypadku wystąpienia duszności należy podać dziecku wziewny lek rozkurczający oskrzela zgodnie z zaleceniem lekarza.
2. W przypadku objawów ciężkiej duszności należy podać jednocześnie 2 dawki leku w aerozolu w odstępie 10-20 sekund.
3. Po wykonaniu 1 pierwszej inhalacji należy powiadomić rodziców dziecka o wystąpieniu zaostrzenia.

4. W przypadku duszności o dużym nasileniu powinno się wezwać Pogotowie Ratunkowe. W czasie oczekiwania na przyjazd karetki pogotowia dziecko wymaga ciągłego nadzoru osoby dorosłej.
5. Dodatkowo bardzo ważne jest zapewnienie dziecku spokoju oraz odizolowanie od osób trzecich.

NAKAZY:

1. Częste wietrzenie sal lekcyjnych.
2. Dziecko, które ma objawy po wysiłku, powinno przed lekcją wychowania fizycznego przyjąć dodatkowy lek.
3. Ćwiczenia fizyczne należy zaczynać od rozgrzewki.
4. W przypadku wystąpienia u dziecka objawów duszności należy przerwać wykonywanie wysiłku i pozwolić dziecku zażyć środek rozkurczowy.

ZAKAZY:

1. Chorzy uczniowie nie powinni uczestniczyć w pracach porządkowych.
2. W okresie pylenia roślin dzieci z pyłkowicą nie mogą ćwiczyć na wolnym powietrzu oraz nie powinny uczestniczyć w planowanych wycieczkach poza miasto.
2. Astma oskrzelowa wyklucza biegi na długich dystansach, wymagających długotrwałego, ciągłego wysiłku.
3. W klasach, gdzie odbywają się lekcje nie powinno być zwierząt futerkowych.

OGRANICZENIA :

1. Uczeń z astmą może okresowo wymagać ograniczenia aktywności fizycznej i dostosowania ćwiczeń do stanu zdrowia.
2. Dziecko uczulone na pokarmy powinno mieć adnotacje od rodziców, co może jeść w sytuacjach, które mogą wywołać pojawienie się objawów uczulenia.

OBSZARY DOZWOLONE I WSKAZANE DLA DZIECKA:

1. Dzieci chore na astmę powinny uczestniczyć w zajęciach z wychowania fizycznego. wysportowane dziecko lepiej znosi okresy zaostrzeń choroby.
2. Uczeń z astmą nie powinien być trwale eliminowany z zajęć z wychowania fizycznego.
3. Dzieci z astmą mogą uprawiać biegi krótkie, a także gry zespołowe.
4. Dzieci z astmą mogą uprawiać gimnastykę i pływanie.
5. Dzieci z astmą mogą uprawiać większość sportów zimowych. Bardzo ważny jest dobry kontakt szkoły z rodzicami, po to, aby wspólnie zapewnić dziecku bezpieczne warunki nauki i pobytu w szkole. Pozwoli to zmniejszyć nadopiekuńczość rodziców a dziecku rozwijać samodzielność i zaufanie do własnych możliwości i umiejętności. Tylko współdziałanie szkoły z rodzicami i lekarzem prowadzącym pomoże prawidłowo funkcjonować dziecku z astmą oskrzelową w środowisku, gdzie spędza wiele godzin w ciągu dnia.

Dziecko z cukrzycą

Cukrzyca to grupa chorób metabolicznych charakteryzujących się hiperglikemią (wysoki poziom glukozy we krwi – większy od 250mg%). Obecnie w Polsce wśród dzieci i młodzieży dominuje cukrzyca typu 1 – ten typ cukrzycy ma podłoże genetyczne i autoimmunologiczne. Cukrzyca nie jest chorobą zakaźną, nie można się nią zarazić przez kontakt z osobą chorą. Najczęstsze objawy to wzmożone pragnienie, częste oddawanie moczu oraz chudnięcie. W chwili obecnej, w warunkach pozaszpitalnych, jedynym skutecznym sposobem podawania insuliny jest wstrzykiwanie jej do podskórnej tkanki tłuszczowej (za pomocą pena, pompy). Cukrzyca nie jest chorobą, która powinna ograniczać jakiegokolwiek funkcjonowanie ucznia, tylko wymaga właściwej samokontroli i obserwacji. Ćwiczenia fizyczne, sport i rekreacja połączone z ruchem są korzystne dla dzieci chorych na cukrzycę. Wspierają prawidłowy rozwój emocjonalny i społeczny, pomagają rozwijać samodyscyplinę, gratyfikują, dają przyjemność i satysfakcję. Najważniejszym problemem przy wykonywaniu wysiłku fizycznego u dzieci

z cukrzycą jest ryzyko związane z wystąpieniem hipoglikemii (niedocukrzenia stężenie glukozy we krwi mniejsze niż 60 mg%). Do działań w ramach samokontroli należą: badanie krwi i moczu, zapisywanie wyników badań, prawidłowa interpretacja wyników badań, prawidłowe komponowanie posiłków, prawidłowe i bezpieczne wykonywanie wysiłku fizycznego, obserwacja objawów jakie pojawiają się przy hipoglikemii i hiperglikemii. W każdej szkole powinien znajdować się „kącik” dla ucznia z cukrzycą, czyli ustronne miejsce, w którym dziecko z cukrzycą będzie mogło spokojnie, bezpiecznie i higienicznie wykonać badanie krwi oraz wykonać wstrzyknięcia insuliny.

OBJAWY HIPOGLIKEMII – niedocukrzenia:

1. Bładość skóry, nadmierna potliwość, drżenie rąk.
2. Ból głowy, ból brzucha.
3. Szybkie bicie serca.
4. Uczucie silnego głodu/wstręt do jedzenia.
5. Osłabienie, zmęczenie
6. Problemy z koncentracją, zapamiętywaniem.
7. Chwiejność emocjonalna, nietypowe zachowanie dziecka.
8. Napady agresji lub wesołkowatości.
9. Ziewanie/senność.
10. Zaburzenia mowy, widzenia i równowagi.
11. Zmiana charakteru pisma.
12. Uczeń nielogicznie odpowiada na zadawane pytania.
13. Kontakt ucznia z otoczeniem jest utrudniony lub traci przytomność.

POSTĘPOWANIE PRZY HIPOGLIKEMII LEKKIEJ – dziecko jest przytomne, w pełnym kontakcie, współpracuje z nami, spełnia polecenia:

1. Sprawdzić poziom glukozy we krwi potwierdzając niedocukrzenie.
2. Podać węglowodany proste (sok owocowy, coca-cola, cukier spożywczy rozpuszczony w wodzie lub herbacie, glukoza w tabletkach, płynny miód.
3. NIE WOLNO Zastępować węglowodanów prostych słodyczami zawierającymi tłuszcze, jak np. czekolada, ponieważ utrudniają one wchłanianie glukozy z przewodu pokarmowego).
4. Ponownie oznaczyć glikemię po 10-15 minutach.
5. Zawsze należy dążyć do ustalenia przyczyny niedocukrzenia.

POSTĘPOWANIE PRZY HIPOGLIKEMII ŚREDNIO – CIĘŻKIEJ – dziecko ma częściowe zaburzenia świadomości, pozostaje w ograniczonym kontakcie z nami, potrzebuje 3 bezwzględnej pomocy osoby drugiej:

1. Oznaczyć glikemię i potwierdzić niedocukrzenie.
2. Jeżeli dziecko może połykać podać do picia płyn o dużym stężeniu cukru (np. 3-5 kostek cukru rozpuszczonych w ½ szklanki wody, coli, soku).
3. Jeżeli dziecko nie może połykać postępujemy tak jak w przypadku glikemii ciężkiej.

POSTĘPOWANIE PRZY HIPOGLIKEMII CIĘŻKIEJ – dziecko jest nieprzytomne, nie ma z nim żadnego kontaktu, nie reaguje na żadne bodźce, może mieć drgawki.

Dziecku, które jest nieprzytomne NIE WOLNO podawać niczego do picia ani do jedzenia do ust!!!

1. Układamy dziecko na boku.
2. Wstrzykujemy domięśniowo glukagon, jest to zastrzyk ratujący życie.
3. Wzywamy pogotowie ratunkowe.
4. Kontaktujemy się z rodzicami dziecka.
5. Dopiero gdy dziecko odzyska przytomność (po podaniu glukagonu powinno odzyskać przytomność po kilkunastu minutach) i jeżeli dziecko będzie w dobrym kontakcie można mu podać węglowodany doustnie (sok, cola, tabl. glukozy).

U dzieci leczonych pompą:

1. Zatrzymaj pompę.
2. Potwierdź hipoglikemię.
3. Jeżeli dziecko jest przytomne podaj węglowodany proste.
4. Oczekaj 10-15 minut i zbadaj ponownie poziom glukozy we krwi, jeżeli nie ma poprawy podaj ponownie cukry proste.
5. Jeżeli objawy ustąpią i kontrolny pomiar glikemii wskazuje podnoszenie się stężenia glukozy, włącz pompę i podaj kanapkę lub inne węglowodany złożone.
6. Jeżeli dziecko jest nieprzytomne lub ma drgawki połóż je w pozycji bezpiecznej, podaj domięśniowo zastrzyk z glukagonu i wezwij karetkę pogotowia. Po epizodzie hipoglikemii nie zostawiaj dziecka samego! Dziecko nie może podejmować wysiłku fizycznego dopóki wszystkie objawy hipoglikemii nie ustąpią!

OBJAWY HIPERGLIKEMII

1. Wzmoczone pragnienie, potrzeba częstego oddawania moczu.
2. Rozdrażnienie, zaburzenia koncentracji.
3. Złe samopoczucie, osłabienie, przygnębienie, apatia. Jeżeli do ww. objawów dołączą: ból głowy, ból brzucha, nudności i wymioty, ciężki oddech. może to świadczyć o rozwoju kwasicy cukrzycowej. Należy wtedy bezzwłocznie:
4. Zbadać poziom glukozy.
5. Skontaktować się z rodzicami lub wezwać pogotowie.

POSTĘPOWANIE PRZY HIPERGLIKEMII

1. Podajemy insulinę (tzw. dawka korekcyjna),
 2. Uzupełniamy płyny (dziecko powinno dużo pić, przeciętnie 1litr w okresie 1,5-2 godz., najlepszym płynem jest niegazowana woda mineralna),
 3. Samokontrola (badanie moczu na obecność cukromoczu i ketonurii, po około 1 godz. należy dokonać kontrolnego pomiaru glikemii),
 4. W razie stwierdzenia hiperglikemii dziecko nie powinno jeść, dopóki poziom glikemii nie obniży się.
- Niezbędnik szkolny, czyli co uczeń z cukrzycą zawsze powinien mieć ze sobą w szkole:

1. Pen – „wstrzykiwacz” z insuliną.
2. Pompę insulinową, jeżeli jest leczone przy pomocy pompy.
3. Nakłuwacz z zestawem igieł.
4. Glukometr z zestawem pasków oraz gazików.
5. Plastikowy pojemnik na zużyte igły i paski.
6. Drugie śniadanie lub dodatkowe posiłki przeliczone na wymienniki np. przeznaczone na „zabezpieczenie” zajęć wf w danym dniu.
7. Dodatkowe produkty – soczek owocowy, tabletki z glukozą w razie pojawienia się objawów hipoglikemii.
8. Telefon do rodziców.
9. Informację w postaci kartki lub bransoletki na rękę, która informuje, że dziecko choruje na cukrzycę.
10. Glukagon (zestaw w pomarańczowym pudełku).

Szkolny kodeks praw dziecka z cukrzycą – każdemu dziecku z cukrzycą typu 1 należy zapewnić w szkole:

1. Możliwość zmierzenia poziomu glukozy na glukometrze w dowolnym momencie – także w trakcie trwania lekcji.
2. Możliwość podania insuliny.
3. Możliwość zmiany zestawu infuzyjnego w przypadku leczenia osobista pompą insulinową w odpowiednich warunkach zapewniających bezpieczeństwo i dyskrecję.
4. Właściwe leczenie niedocukrzenia zgodnie ze schematem ustalonym z pielęgniarką szkolną i rodzicami dziecka.

5. Możliwość spożycia posiłków o określonej godzinie, a jeśli istnieje taka potrzeba, nawet w trakcie trwania lekcji.
6. Możliwość zaspokojenia pragnienia oraz możliwość korzystania z toalety, także w czasie trwania zajęć lekcyjnych.
7. Możliwość uczestniczenia w pełnym zakresie w zajęciach wychowania fizycznego oraz różnych zajęciach pozaszkolnych, np. wycieczkach turystycznych, zielonych szkołach.

Dziecko z padaczką

Padaczką określamy skłonność do występowania nawracających, nie prowokowanych napadów. Napadem padaczkowym potocznie nazywamy napadowo występujące zaburzenia w funkcjonowaniu mózgu objawiające się widocznymi zaburzeniami, zwykle ruchowymi. Niekiedy jedynym widocznym objawem napadu są kilkusekundowe zaburzenia świadomości. Napady padaczkowe dzieli się na napady pierwotnie uogólnione oraz napady częściowe (zlokalizowane). Napady pierwotnie uogólnione

1. Napady nieświadomości, najczęściej kilkusekundowa utrata kontaktu z otoczeniem. Atypowym napadom nieświadomości mogą towarzyszyć mruganie lub gwałtowne 5 ruchy o niewielkim zakresie w obrębie ust.
2. Napady atoniczne – napad spowodowany nagłym i krótkotrwałym obniżeniem napięcia mięśniowego w określonych grupach mięśni.
3. Napady toniczne – występuje głównie u małych dzieci zazwyczaj podczas zasypiania lub budzenia; charakteryzuje się nagłym, symetrycznym wzrostem napięcia mięśni w obrębie kończyn i tułowia.
4. Napady toniczno-kloniczne – w fazie tonicznej dochodzi do nagłej utraty przytomności, skurczu mięśni, zatrzymania oddechu; faza kloniczna charakteryzuje się rytmicznymi, gwałtownymi skurczami mięśni kończyn i tułowia, następnie przechodzi w kilkuminutową śpiączkę.
5. Napady kloniczne – napady głównie u niemowląt i małych dzieci, częściej w przebiegu gorączki, cechują je symetryczne skurcze mięśni kończyn występujące seriami.
6. Napady miokloniczne – charakteryzują się gwałtownymi synchronicznymi skurczami mięśni szyi, obręczy barkowej, ramion i ud przy względnie zachowanej świadomości chorego.

Napady częściowe

1. Napady częściowe z objawami prostymi –świadomość w czasie napadów jest na ogół zachowana, zwykle napady dotyczą określonej okolicy np. ręki lub ust.
2. Napady częściowe z objawami złożonymi – niektórym napadom mogą towarzyszyć zaburzenia świadomości o charakterze omamów i złudzeń; pacjent ma wrażenie, że już znajdował się w danej sytuacji życiowej lub przeciwnie, że nie zna sytuacji i przedmiotów, z którymi w rzeczywistości się już stykał, do tego typu napadów zaliczane są także napady psychoruchowe z towarzyszącymi im różnymi automatyzmami (cmokanie), u dzieci mogą niekiedy występować napady nietypowe, manifestujące się klinicznie bólami brzucha, głowy, omdleniami, napadami lęku itp.
3. Napady częściowe wtórnie uogólnione – rozpoczyna się zwykle od napadowych mioklonicznych lub klonicznych skurczów ograniczonych do określonych grup mięśni, aby następnie rozprzestrzenić się i doprowadzić do wtórnie uogólnionego napadu toniczno-klonicznego (tzw. napadu dużego).

Zespoły padaczkowe wieku dziecięcego – zespół Westa, zespół Lennox-Gastauta, dziecięca padaczka nieświadomości (piknolepsja), padaczka Rolanda, młodzieńcza padaczka nieświadomości, zespół Janza, padaczka odruchowa, omdlenia odruchowe, napady rzekomopadaczkowe. Leczenie padaczki jest procesem przewlekłym, wymaga systematycznego, codziennego podawania leków. Nagłe przerwanie leczenia, pominięcie którejś dawki, może zakończyć się napadem lub stanem padaczkowym. Z tego powodu tak ważne jest aby pacjent mógł systematycznie przyjmować leki. W trakcie włączania leczenia lub jego modyfikacji dziecko może wykazywać objawy senności, rozdrażnienia, zawrotów głowy.

W RAZIE WYSTĄPIENIA NAPADU NALEŻY

1. Przede wszystkim zachować spokój.

2. Ułożyć chorego w bezpiecznym miejscu w pozycji bezpiecznej, na boku.
3. Zabezpieczyć chorego przed możliwością urazu w czasie napadu – zdjąć okulary, usunąć z ust ciała obce, podłożyć coś miękkiego pod głowę.
4. Asekurować w czasie napadu i pozostać z chorym do odzyskania pełnej świadomości.

NIE WOLNO

1. Podnosić pacjenta.
2. Krępować jego ruchów.
3. Wkładać czegokolwiek między zęby lub do ust.

Pomoc lekarska jest potrzebna, jeżeli był to pierwszy napad w życiu lub napad trwał dłużej niż 10 minut albo jeśli po napadzie wystąpiła długo trwająca gorączka, sugerująca zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych.

Dzieciom chorym na padaczkę trudniej jest wykorzystać w pełni swoje możliwości edukacyjne z przyczyn medycznych i społecznych. Narażone są na wyższy poziom stresu wynikający z obawy przed napadem i komentarzami, stąd też częściej występują u nich cechy zespołu nadpobudliwości psychoruchowej, trudności w czytaniu i pisaniu oraz inne trudności szkolne. W razie narastających trudności szkolnych, trzeba zapewnić dziecku możliwość douczania, zorganizować odpowiednio czas na naukę, z częstymi przerwami na odpoczynek, modyfikować i zmieniać sposoby przyswajania wiadomości szkolnych. Nie należy z zasady zwalniać dziecka z zajęć wychowania fizycznego ani z zabaw i zajęć ruchowych w grupie rówieśników. Należy jedynie dbać o to, aby nie dopuszczać do nadmiernego obciążenia fizycznego i psychicznego. Gdy zdarzają się napady, dziecko powinno mieć zapewnioną opiekę w drodze do i ze szkoły.

Dziecko przewlekłe chore

Choroba przewlekła to proces patologiczny trwający ponad 4 tygodnie, cechujący się brakiem nasilonych objawów chorobowych. Długotrwała choroba i częste hospitalizacje mogą okresowo uniemożliwiać choremu dziecku przebywanie w grupie rówieśników, a także zaspokajanie wielu ważnych potrzeb psychicznych, fizycznych i społecznych. Przeciwdziałanie niekorzystnym skutkom choroby przewlekłej, polega między innymi na udzielaniu dziecku i jego rodzinie pomocy w budowaniu nowej koncepcji życia z chorobą i pomimo choroby. Odbudowa poczucia bezpieczeństwa jest jednym z najważniejszych zadań osób pomagających choremu dziecku i jego rodzinie. Dziecko może czuć się mniej bezradne i zagubione, gdy ma okazję do odnoszenia sukcesów i poradzenia sobie z trudnymi sytuacjami. Zatem dostrzeganie i eksponowanie osiągnięć dziecka, chwalenie go za nie i nagradzanie jest jednym z kierunków pomagania mu w pokonywaniu poczucia bezradności. Drugi ważny kierunek to uczenie dziecka nowych umiejętności- zarówno tych przydatnych w pokonywaniu trudności związanych z chorowaniem, jak i tych otwierających mu nowe, wolne od ograniczeń pola aktywności, poszerzających jego „obszar wolności”. Szkoła pełni w życiu chorego dziecka szczególną rolę. Jest to miejsce, w którym może się ono uczyć i bawić, rozwijać swoje zdolności i umiejętności, może przeżywać radość i dumę ze swojej aktywności, a także budować dobre relacje z innymi dziećmi. Obecność przyjaznych nauczycieli i rówieśników jest bardzo ważna dla prawidłowego rozwoju emocjonalnego i społecznego chorego dziecka. Niezwykle ważne jest przekazanie nauczycielom informacji o wpływie choroby dziecka na funkcjonowanie psychiczne, fizyczne i społeczne ucznia. Niektóre leki mogą działać pobudzająco a inne usypiająco. Może to mieć wpływ na zachowanie się dziecka lub możliwość efektywnego uczenia się. Dzięki informacjom od rodziców i lekarzy, nauczyciel może poznać chorobę dziecka w takim zakresie, aby w razie potrzeby, w odpowiednim czasie, udzielić mu niezbędnej pomocy i wsparcia oraz zapewnić bezpieczne warunki na terenie szkoły. Także dostosować sposoby komunikowania się oraz sposoby i formy nauczania do potrzeb i aktualnych możliwości chorego dziecka. Wzajemne kontakty pomiędzy szkołą i rodzicami powinny być stałe i systematyczne, oparte na zaufaniu, spokojnej, wzajemnej wymianie informacji oraz współpracy i zrozumieniu.

Główne sposoby pomocy przewlekle choremu dziecku możliwe do zrealizowania na terenie szkoły:

1. zapewnienie poczucia bezpieczeństwa psychicznego i fizycznego,
2. pomoc w pokonywaniu trudności, uczenie nowych umiejętności,
3. budowanie dobrego klimatu i przyjaznych relacji klasowych,
4. przygotowanie uczniów zdrowych na spotkanie chorego kolegi,
5. traktowanie chorego dziecka jako pełnoprawnego członka klasy,
6. uwrażliwianie dzieci zdrowych na potrzeby i przeżycia dziecka chorego,
7. uwrażliwianie dziecka chorego na potrzeby i przeżycia innych uczniów,
8. motywowanie do kontaktów i współdziałania z innymi dziećmi,
9. rozwijanie zainteresowań, samodzielności dziecka,
10. dostarczanie wielu możliwości do działania i osiągnięcia sukcesów,
11. motywowanie do aktywności.

Powyższe procedury zostały zatwierdzone przez dyrektora szkoły.

PROCEDURA DOTYCZĄCA PODAWANIA UCZNIOM LEKÓW NA TERENIE SZKOŁY

Nauczyciel nie jest zobowiązany do udzielania świadczeń zdrowotnych. To zadanie dotyczy zawodów medycznych, tj. lekarza, pielęgniarki czy ratownika medycznego.

Jednak istnieją sytuacje, w których nauczyciel może podać dziecku lek. Zgodnie ze stanowiskiem Ministra Zdrowia w sprawie możliwości podawania leków dzieciom w szkole trzeba wyodrębnić następujące sytuacje:

- podawanie leków dziecku z chorobą przewlekłą (ten przypadek budzi najczęściej wątpliwości);
- sytuacje nagłe;
- inne problemy zdrowotne.

Powyższa opinia dotyczy zarówno szkoły jak i przedszkola.

Stany nagłe

W sytuacjach nagłych, gdy stan zdrowia dziecka wymaga natychmiastowej interwencji lekarskiej, nauczyciel, dyrektor lub pielęgniarka zobowiązani są do podjęcia działań pomocy przedmedycznej w zakresie posiadanych umiejętności oraz wezwania karetki pogotowia ratunkowego. Jednocześnie obowiązkiem tych osób jest zawiadomienie rodziców /opiekunów prawnych/.

Podawanie leków uczniom z chorobą przewlekłą

Podawanie leków dzieciom z chorobą przewlekłą, kiedy występuje konieczność stałego podawania mu leków w szkole powinno być poprzedzone dostarczeniem przez rodziców/opiekunów prawnych/ przed przyjęciem do placówki informacji:

- na jaką chorobę dziecko cierpi,
 - jakie leki zażywa na zlecenie lekarza, w tym nazwa leku i sposób dawkowania,
- a także złożeniem:
- zlecenia lekarskiego na podawanie leku,
 - pisemnego upoważnienia dla pielęgniarki/nauczyciela do podawania leku.

Wymóg ten dotyczy także uczniów pełnoletnich. W czasie nieobecności pielęgniarki w placówce oświatowej, w sytuacji gdy stan zdrowia dziecka wymaga podania leku lub wykonania innych czynności /np. kontroli poziomu cukru we krwi u dziecka chorego na cukrzycę, podania leku drogą wziewną

dziecku choremu na astmę/, czynności te mogą wykonywać również inne osoby /w tym: samo dziecko, rodzic, nauczyciel/, jeżeli zostały poinstruowane w tym zakresie.

Osoby przyjmujące zadanie muszą wyrazić na to zgodę, zaś posiadanie wykształcenia medycznego nie jest wymogiem koniecznym. Delegowanie przez rodziców/opiekunów prawnych/ uprawnień do wykonywania czynności związanych z opieką nad dzieckiem oraz zgoda pracownika szkoły i zobowiązanie do sprawowania opieki muszą mieć formę **umowy pisemnej** pomiędzy rodzicami /opiekunami prawnymi/ dziecka przewlekle chorego a pracownikiem szkoły.

W przypadku innych problemów zdrowotnych zgłaszanych przez dziecko, np. gdy dziecko skarży się na ból głowy, ucha, ma podwyższoną temperaturę ciała, wymioty i inne objawy niezagrażające jego zdrowiu i życiu, ale stanowiące dyskomfort zdrowotny i mogące być objawem rozwijającej się choroby, należy zawiadomić rodziców /opiekunów prawnych/ dziecka o zaistniałej sytuacji. Najczęściej jest to prośba do rodziców /opiekunów prawnych/ o przybycie po dziecko do placówki i zalecenie odbycia konsultacji lekarskiej.

Poza przypadkiem podawania leków dzieciom przewlekle chorym, nauczyciele nie powinni podawać leków w innych sytuacjach, np. leków przeciwbólowych, syropów, witamin, antybiotyków, o co proszą, a nawet wymuszają rodzice. Nigdy nie wiadomo, jaka będzie reakcja dziecka na dany lek, a w razie ewentualnych komplikacji należy liczyć się z konsekwencjami zdrowotnymi dla dziecka i prawnymi dla nauczyciela.

Procedura podawania leków dzieciom przez nauczycieli

- **Każde podanie leków w placówce w szczególnie uzasadnionych przypadkach** /dziecko przewlekle chore/ **odbywa się na pisemne upoważnienie rodziców** /załącznik nr 1/. Rodzice/opiekunowie prawni/ zobowiązani są do dostarczenia zaświadczenia lekarskiego, które określa nazwę leku, dawkę, częstotliwość podawania i okres leczenia. Nauczyciel wyraża pisemną zgodę na podawanie leku dziecku /załącznik nr 2/. Lek dostarczony do placówki musi być w nienaruszonym opakowaniu i otwarty dopiero w obecności nauczyciela/pracownika placówki podającego lek.
- W przypadku zachorowania dziecka na terenie placówki powiadamia się o tym rodziców/opiekunów prawnych/ dziecka, a rodzice/opiekunowie prawni/ są zobowiązani do niezwłocznego odebrania dziecka z placówki i zapewnienia mu opieki medycznej.
- W przypadku gdy rodzice/opiekunowie prawni/ nie są w stanie odebrać osobiście dziecka z placówki, mogą upoważnić inną osobę – **zgodnie z „Procedurą przeprowadzania i odbierania dzieci”**.
- W sytuacjach nagłego pogorszenia się stanu zdrowia dziecka wzywane jest pogotowie ratunkowe, a o zaistniałym zdarzeniu informowani są rodzice/opiekunowie prawni/ i dyrektor placówki.
- Dziecko do czasu przybycia pogotowia ratunkowego i przybycia rodziców/opiekunów prawnych/ pozostaje pod opieką pielęgniarki szkolnej, a pod jej nieobecność, nauczyciela lub dyrektora.

Powyższe procedury zostały zatwierdzone przez dyrektora szkoły.

Załącznik 1

UPOWAŻNIENIE RODZICÓW DO PODAWANIA LEKÓW DZIECKU Z CHOROBA PRZEWLEKŁĄ

**W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 16 IM. B. PRUSA W SIEMIANOWICACH
ŚLĄSKICH**

Ja, niżej podpisany

.....
/imię, nazwisko rodzica/opiekuna prawnego dziecka/

upoważniam Panią/Pana

/imię, nazwisko nauczyciela/pracownika/

do podawania mojemu dziecku

/imię, nazwisko dziecka/

leku

.....
.....
.....
.....
/nazwa leku, dawka, częstotliwość podawania/godzina, okres leczenia/

Do upoważnienia dołączam aktualne zaświadczenie lekarskie o konieczności podawania leku.

.....
/imię, nazwisko rodzica/opiekuna prawnego dziecka/

Załącznik 2

**ZGODA NAUCZYCIELA/PRACOWNIKA PLACÓWKI
NA PODAWANIE LEKÓW DZIECKU Z CHOROBAŃ PRZEWLEKŁĄ**

**W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 16 IM. B. PRUSA W SIEMIANOWICACH
ŚLĄSKICH**

Ja, niżej podpisany

.....

/imię, nazwisko nauczyciela/pracownika/

wyrażam zgodę na podawanie dziecku

/imię, nazwisko dziecka/

leku

.....

.....

.....

/dawka, nazwa leku, częstotliwość podawania/godzina, okres leczenia/

.....

/imię, nazwisko nauczyciela/pracownika placówki/

Oświadczam, że zostałam poinstruowana/y o sposobie podania leku/wykonania czynności medycznej.